

زمانبندی شده را هرچه سریعتر طراحی و به اجرا بگذاریم. باید نشان دهیم اقتصاد ما فارغ از مباحث مربوط به مذاکرات بین‌المللی دارای برنامه است و از توانایی‌های لازم برای حرکت در مسیر تأمین و ارتقای رفاه اجتماعی برخوردار است و همه امور به نتیجه مذاکرات گره نخورده است. در این رابطه باید بسیار دقیق و حساب شده عمل کرد و همه آثار اجرای برنامه، بویژه فشارهایی را که ممکن است به برخی طبقات اجتماعی وارد آید، پیش‌بینی و در هر مورد اقدامات جبرانی مناسب را از قبل برنامه‌ریزی کرد.

◀ ابزارهای نوین تأمین مالی

■ برای تأمین مالی پروژه‌های توسعه‌ای و نوآورانه در این صنعت، چه ابزارها و مکانیسم‌های مالی جدیدی (اعم از داخلی و بین‌المللی) را می‌توان به کار گرفت؟

همان‌طور که توضیح دادم، متأسفانه منابع مالی و تسهیلاتی در داخل به دلیل سرکوب نرخ (نرخ سود بانکی) تخصیص بهینه پیدا نمی‌کند و همواره شاهد کمبود منابع در بازار هستیم. به نظر من بهترین روش حمایت از صنعتی مثل پتروشیمی که از ظرفیت‌های بالایی برخوردار است، عدم مداخله دولت در بازار و پرهیز از استقرار نرخ‌های دستوری است. در حال حاضر با توجه به نرخ‌های سود بسیار پایین (زیر نرخ تورم) اقتصاد علیرغم رشد نقدینگی بسیار بالا، با کمبود شدید منابع و تسهیلات مواجه است و این شرایط طبیعتاً فضای نامناسبی را برای سرمایه‌گذاری و توسعه در صنعت پتروشیمی فراهم می‌کند.

از بعد استفاده از ابزارهای تأمین مالی بین‌المللی هم واقعیت این است که پیش نیاز جذب سرمایه و رونق سرمایه‌گذاری در هر کشوری در درجه اول آرامش و ثبات اقتصادی و در مرحله بعد روابط مناسب با سایر کشورها در سطح بین‌المللی خواهد بود. در شرایط فعلی متأسفانه در هر دو مورد با مشکل مواجه هستیم و باید تلاش‌های زیادی را برای موفقیت در این زمینه بکار بگیریم.

استقرار مکانیزم بازار برای تخصیص منابع، فرصت بهتر و بیشتری را برای فعالیت‌هایی که از مزیت‌های نسبی بالاتری برخوردار هستند، فراهم می‌آورد. در مجموع در شرایط فعلی جست‌وجوی بازار مناسب در کشورهای دوست می‌تواند ظرفیت‌هایی را با استفاده از ابزارهای مالی مناسب به وجود آورد و بتدریج متناسب با پیشرفت‌هایی که در ایجاد ثبات در اقتصاد از یک طرف و رفع تنش‌های بین‌المللی حاصل می‌شود، می‌توان زمینه مناسبی برای توسعه آن بوجود آورد. البته با رفع تحریم‌ها، فضای بیشتری برای فعالیت باز خواهد شد.

◀ نقش نهادهای مالی

■ هماهنگی لازم میان نهادهای مالی نظیر: بانک‌های تخصصی، صندوق توسعه ملی و بازار سرمایه برای پشتیبانی از پروژه‌های بزرگ پتروشیمی باید چگونه تعریف شود؟

شاخصه اصلی پروژه‌های پتروشیمی ارزی آن‌هاست که این امر کاملاً منطبق بر ویژگی اصلی منابع صندوق توسعه ملی است که به صورت ارزی تأمین مالی می‌کند و بازپرداخت هم باید به صورت ارزی انجام شود که از طریق درآمدهای ارزی پروژه‌ها قابل انجام است. بنابراین بهترین منبع برای تأمین ارزی پروژه‌های پتروشیمی، منابع صندوق توسعه ملی خواهد بود. بازار سرمایه هم در شرایط فعلی با استفاده از ابزارهای مختلفی که وجود دارد، می‌تواند تأمین‌کننده منابع ریالی مورد نیاز باشد. متأسفانه محدودیت‌های منابع نظام بانکی و مخصوصاً سرکوب نرخ و حجم بالای تسهیلات تکلیفی زمینه‌ای را برای بانک‌های تجاری و تخصصی نگذاشته است. البته روش معمول برای استفاده از منابع صندوق توسعه ملی از طریق عاملیت بانک‌های تجاری و تخصصی بوده است که تصور می‌کنم از

خواهیم بود و این امر کاهش ریسک سرمایه‌گذاری را به همراه خواهد داشت.

اصولاً اتخاذ یک سیاست با ثبات ارزی که زمینه نوسانات و تصمیمات خلق الساعه را از بین ببرد، می‌تواند نقش مؤثری داشته باشد. عامل مهمی که در هر دو زمینه یعنی هم افزایش توان برنامه‌ریزی بلند مدت و هم افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری نقش اساسی دارد؛ همان آرامش و ثبات اقتصادی که در پیش‌بینی پذیری اقتصاد خلاصه می‌شود.

◀ ارزیابی سیاست‌های فعلی

■ سیاست‌های کنونی در حوزه ارز (اعم از تخصیص، بازگشت و قیمت‌گذاری) را در عمل چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا این سیاست‌ها به شفافیت و ثبات مورد نیاز صنعت کمک می‌کنند یا خود به عاملی برای پیچیدگی بیشتر تبدیل شده‌اند؟

در شرایط عادی، بهترین سیاست که می‌تواند منجر به افزایش بهره‌وری و رشد این صنعت شود، عدم دخالت دولت و واگذاری آن به مکانیزم بازار است. این امر نیازمند تغییر روش جاری مدیریت ارزی از نظام چندنرخه به نظام ارزی شناور مدیریت شده است که خوشبختانه نظام ارزی مصوب قانونی هم همین است. این مدل با ماهیت و ویژگی‌های اقتصاد ایران سازگاری و تناسب لازم را دارد. به نظر من این اقدام نمی‌تواند و نباید منجر به شوک و نوسانات جدید دیگری در اقتصاد شود. به این منظور نیازمند یک برنامه اقدام زمانبندی شده منسجم است که در آن همه وظایف محول به دستگاه‌های مختلف با زمانبندی مناسب به صورت هماهنگ مشخص شده و تأثیرات تدریجی آن هم بر بخش‌های مختلف پیش‌بینی و روش‌های جبرانی نیز از قبل معلوم باشد. این برنامه در حقیقت روش حرکت از وضع موجود به وضعیت ایده‌آل شناور مدیریت شده است که باید با دقت و متناسب با تبعات آن تدوین و به مرحله اجرا درآید. گرچه حل و فصل تنش‌های بین‌المللی نقش مهمی در انجام دقیق ترو و مناسب‌ترین تغییر خواهد داشت ولی نباید تصور شود انجام آن مستلزم رفع تحریم‌ها و توافق‌های بین‌المللی است. در واقع ادامه سیاست‌های پیچیده و تبعیض‌آمیز ارزی فعلی همراه با اتخاذ تصمیمات شتابزده و خلق الساعه را برای بخش‌های تولیدی و صادراتی کشور مضار ارزیابی می‌کنم و هرچه سریعتر باید برنامه انتقال از وضع موجود به نظام ارزی شناور مدیریت شده با اجماع کامل نهایی، تصویب و به اجرا درآید.

◀ مدل مطلوب بازگشت ارز

■ به نظر شما، بهترین مدل برای بازگشت ارز حاصل از صادرات چیست که هم انگیزه صادرکننده را حفظ کند و هم به تأمین نیازهای کلی اقتصاد کشور کمک کند؟

باید مسیر ما حرکت به سمت مدیریت نرخ شناور مدیریت شده و یکسان‌سازی نرخ ارز باشد و این بهترین مدل در مدیریت ارزی خواهد بود که منجر به ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضا خواهد شد و زمینه رشد و شکوفایی را در بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله صنعت پتروشیمی فراهم می‌آورد. همان‌طور که اشاره کردم صنعت پتروشیمی را واجد ظرفیت‌های بالایی برای اقتصاد کشور می‌دانم که قطعاً باید مورد حمایت باشد. ولی تجربه نشان داده است بهترین مدل حمایت از فعالیت‌های متنوع در یک اقتصاد، استقرار نظامات بازار و مکانیزم‌های تخصیص در آن شرایط است. تخصیص بهینه منابع محدود که در دیسپلین بازار تحقق پیدا می‌کند، منجر به بالاترین بهره‌وری در اقتصاد می‌شود. برای حرکت در این مسیر باید برنامه اقدام

